

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatosk
Zradny je.

Za staw sprócnj
Napoj mócnj
Lubosé ma;
Bóh pak swěrnj
Přez spař měrnj
Čerstwosé da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłaš
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpoćń ty.

Z njebies mana,
Njeh ći khmana
Žiwnosé je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew ćel

F.

Sserbske njeđzelske lopjeno.

Wubawa ho kóždu šobotu w Smolerjez knihicziščyćetni w Budyschinje a je tam sa šchwórtlětnu pschedplatu 40 np. dostacž.

14. njeđzela po šwjatej Trojizy.

Fil. 3, 12—16.

Saposthol Pawol wopisuje šwojim Filippiskim, kak jemu je, hdyž je wot Šhrystuša Jesuša sapschijaty; pschetoz to je to wulke wobroczenje w jeho žiwjenju, jako bu tam na puczu do Damastona wot Šhrystuša sapschijaty. Tehdom šo nowe žiwjenje sapocza: do přědka w mjenje teho Šnješa. Wón pak derje čuje, šo wotšknjeny kónz hišćeže dozpit njeje; teho dla wón wusnawa: „Niz jako bych to šame hižom sapschijał abo došonjany byl; ja honju pak sa tym, hacž bych jo sapschijał, jako tež ja wot Šhrystuša Jesuša sapschijaty šym.“ Šnje tole pošnacže do přědka čžeri: „Ša šapomnju, šchtož š pošleda je, a šteju šwěru sa tym, ichtož š přjódka je. Ša honju k temu wotšknjenemu kónzej.“ My čžemy š Pawolom se žiwjenjom wobkřucžicž:

Ššchescžijan dže do přědka.

1. Wón wusnawa ponižnje: Ša jo hišćeže sapschijał njejšym.
2. Wón pak šlubi: Ša honju sa tym, hacž bych jo sapschijał.

1. „Niz jako bych tošamo hižom sapschijał abo hižom došonjany byl; ja honju pak sa tym, hacž bych jo sapschijał, jako tež wot Šhrystuša Jesuša sapschijaty šym.“ My šmy wšchitzy wot Šhrystuša sapschijeczi. Ššchi twojej ššchćenizy je wón k tebi rjell: „Ty šy mój, ja šym tebe š twojim mjenom wolał.“ Tehdom jo hišćeže šaczul nje-

šy. Duž dyrbjesche džeń pschicž w twojim žiwjenju, hdyž ty šaczu, šchtož tole šłowo praji, džeń wobroczenja, hdyž ty pošna: „Ša njejšym jako šam šwój, ale šym mojeho Šnješa Jesom Šhrysta.“ Še pola tebe k temu došchlo? To njetrjeba wošebity džeń byčž. Wššo pola někošo šo we wotšknjenju nóz minje a džeń ššhadža kaž pola Pawola. Šola druhich to pomalšcho dže. Šacz nětko we wotšknjenju abo po něčim, to njerucžini, jeno šo šy wot teho Šnješa sapschijaty. Šeho ruša šo hušto wuššestřěwa, ale wjele dušchow jemu š pucža dže. Šdyž pak šmy wot nješo sapschijeczi, potom dyrbimy tež jeho sapschimnyčž. A to žada našče žyłe žiwjenje. A my mamy nješšchecžela w naš, kotryž šo pschezo wobara Šhrystuša sapschimnyčž. To je hordosčž naščeho čžěla. W ponižnosčži džeržišch ty šwojeho Šbóžnika kaž Pawol, teho dla wón wusnawa: „Niz jako bych jo hižom sapschijał abo došonjany byl.“ A to dyrbi tež našče šłowo byčž — to šłowo naščeje žyrtwje. Šwangelška wěrnosčž, herbštwo našchich wótzow, njeje morwe wobšedženštwo, kotrež móžemy měrnje a pokojnje wužiwacž a kotrež móžemy kaž wotrocžł w pschirunanju ššhrjebacž. My wobšedžimy wěrnosčž jenož tak daloko, hacž šebi ju pschezo šako š nowa dobudžemy — my šmy jenož tak daloko ššchescžijenjo, hacž to wššednje š nowa budžemy. Ale kak jara pobračuje w ššchescžijanštwoje to šamopšnacže, šo hišćeže pschi wotšknjenym kónzu njejšmy. Pawolowa ponižnosčž pobračuje. Ššłowjetojo nješšhadža šami šebje šudžicž, hdyž tež rad wo druhich šudža. Ponižnosčž je přěnja křocžel dopřědka na puczu šboža.

2. Paweł ślubi: „Ja honju k temu wotthynjenemu kónzei ja tym darom, — hacž bych jo sapschijał.“ A tak wón to czyni, wón nam rosjaśni: „Ja saponuju, sčtož s pošleda je a steju śwěru ja tym, sčtož s prjódka je.“ Tak dyrbymy tež my myślicž. S Australiskeje pschijědže łódž. Na njej wjesechu ƚo, kiž bėchu tam słoto nahroma- dzili a nětko je ƚwojimi pokladami domoj khwatachu. Na morju sbėže ƚo wěrsik. Łódž bu tam a jow njetana. Wona ƚo nőrjesche. Wulke žalosczenje bėsche ƚyschecž. Dwaj muzej stupischtaj horje na łódž, kóždy nješesche w Australiskej nahromadzene słoto, nadžiju pschichodnych czašow. Jedyn ƚebi słoto s pašom wokolo žiwota wopaša. Wón ƚebi myślesche, hdyž budže wukhowany, smėje słoto pschi ƚebi a hdyž kónz wosmje, njedyrbi tež ničtò druzi to słoto dostacž. Tón druzi to słoto ƚebi hišcže juntrócž wobhlada, potom cžišny jo do morja. Tón druzi praji: „Sčto ƚy ty czynił?“ Wón wotmolwi: „Ja ƚym to, sčtož mje wobcėžuje, prjecž cžišnył; druzi poklad mam we wutrobje; tón mi tež wostanje we hłubinie morja. Tamneho słoto do hłubiny cėhnjesche, tónle bu wukhowany. Tak dyrbymy tež my saponuicž, sčtož s pošleda je, hdyž je nam tež mőžno, so bychmy wotthynjeny kónz dozpili. Paweł praji: „Ja steju śwěru ja tym, sčtož s prjódka je.“ Pschirunanje je wsate wot tych, kiž wo wjetu bėžachu. Do přėdka dyrbymy hladacž a we wěrje na teho Anjesa ƚo šalozicž. Potom tež wón naš ƚlabnych pošplyni a w jeho mozy dži do přėdka. Jeho słowo je śwětko na našim pucžu. Kótřiž na teho Anjesa cžakaju, dostanu nowu mőz, so woni s kichidkami horje slecža jako hodlet, so bėža a njemuřtanu, so khodža a njewořlabnu. Hamjeń.

Pschedspomnjenje ƚoburedaktora: Anjes farar Nowy w Brjashnje, kotryž je, jako rodzeny Delnojokuzicžan tež našchu hornjojokuzisku ƚerbisku narėcz nawuknywschi, dlėjšchi cžaš w Bude- stezach a Ketižy jako duchowny s wulkim žohnowanjom skutkował, bėsche ƚo w bėhu tuteho lėta sašo do Delnjeje Łužizy wrócził, dokelž bu tam jako farar do Brjashna powołany. Wón je niž jeno dale ƚwěrnny cžitari našeho nabožneho cžašopiša wostał, ale nam tež luboscžiwje ja **14. njedželu po ƚwjatej Trojizy** rjane natwarjaze rospominanje na podložku sczenja ƚwj. **Jana 5, 1—14** pőpła, kotrež s wutrobnym džakom pschijimawšchi našim lubym cžitarijam a cžitarkam tudy hišcže pschidawamy. Wono ma ƚo takle:

Sa khorych kaž ja strowych je našch dženšnišchi sczeniški tekst wobkėdžbowanja hódny. Ssy-li ras khory pobyl, luby pschecželo, dha wěsch, kajka dobrota ja tebje wotkhorjenje bėsche. Ssy dha tež, kaž tón cžlowjek w našim sczenju, hnydom Bohu ƚwój džał w Božim domje wuprajil? Albo njejšy ƚo psches tu khorošcž s žyła k Bohu, ƚwojemu lėkarjej, cžėricž dał? W tym nastupanju je cži druhdy khory cžlowjek dale a wyschšche postupował jako strowy a cžerstwy, kiž niħdy we ƚwojim žiwjenju na žane khorołožo pschichoł njeje. Duž ƚyschmy:

„Sčto khorołožo wucži?“

1. Wšmi ƚwój kchiz na ƚo!
2. Wocžakuj pomoz wot teho, kiž mőže ƚam pomhacž!
3. Džakuj ƚo ja kóžde polėpschenje, kotrež tón Anjes pősczele!

1. Khorołožo ƚo dys a dys do kóždeho doma staji; wono je ja khoreho, kiž ƚo na njo pokóži, kaž ja tych, kiž pschi nim stejo řdychuja, jara powucžaze. Wěšo ƚo wschelle džėko w cžašu khorošcže na boł cžišnje. Gospodar, kiž khory leži, druhdy ani ros- kařowacž njemőže. A hdyž ƚo macžerka, sařtararka džėcži, lehnje, dha je hišcže hubjenscho. Potom dže wscho nawopał, wschelle ƚo řtomdži; scžėhwki dołheje khorošcže ƚu hišcže dołho po wotkhorjenju cžlowjeka wschudžom w domje, po dworje a ƚamo na polach widžecž.

A tola ma kóžde khorołožo ƚwoje wulke žohnowanje ja cžlowjeka. Wón dyrbi, hacž chže abo niž, řhonicž, so jeho džėko a próza nje- wotwiřujetej jeno wot njeho, ale w dalishim řrořmjenju wot teho, kiž nam mőz a strowotu dawa a nař řdzerži. Kajke je to wulkotne pősnacže, hdyž cžlowjek ras widži: ja drje džėkam a ƚo prózuju, ale Wóh tón Anjes řkicža žohnowanje. A potom, sčtož je hišcže waznišche: Khory ma, hacž chže abo njecha, ƚwój kchiz na ƚo wsacž. Ničtò, ƚamo niž cži najbližšchi, jemu jón wotwsacž njemőža. Wón ja jenym wuhladije, kiž tež ƚwój kchiz, ƚwój cžėkli kchiz na ƚo wsacž, a wón wuhlada ƚwojeho Šbőžnika, kiž hižom cžaka, so by cžlowjek w nusy k njemu pschichoł, po ƚłowach: Wóčže ƚem te mni wschitzy, kiž wy řeze řpróžni a wobcėženi, ja chžu wař wofschewicž. — Wšmi ƚwój kchiz na ƚo, to cže wucži khorołožo, ale tež

2. Wocžakuj pomoz wot teho, kiž mőže ƚam pomhacž. Khory w našim tekscze je 38 lėt wocžakował, a hišcže na wotkhorjenje cžakajche. A njemu řesuš stupi s prařchenjom: chžesč strowy bycž? Kajke to džiwne prařchenje! Je dha něhđže khory, kiž nje- by s wutrobny rad wotkhoril? řesuš chžyšche jemu s tym jeno prajicž: Njepytaj pomoz pola cžlowjekow abo pschi strowjazych žórkach, ale pytaj ju pschi mni, pytaj ju pola ƚwojeho njebjeskeho Wótza. Nětk hadle khory jemu žyła ƚwoju nusu wuřorži, jemu řjewi, sčtož řesuš hnydom tež ƚam widžesche, so wón na dotalne waschnje ženje k strowju dořchoł njeby. W řesušowym prařchenju hnydom ležesche, so je wón ƚam tón, kiž pomoz wė a pomoz pschi ƚebi ma. Duž porucži ƚo tón khory w nadžiji a doměrjenju temu jenicžkemu lėkarjej, ƚwojemu Šbőžnikej. A hlaj — sčtož hacž dotal žane lėkarřtvo njedokonja, ƚo řta: khory na řesušowe řłowo hnydom wotkhoril. Sčto dha pał wuřtrowjeny ƚam wot ƚo cžini?

3. Wón dže, so by ƚo Bohu džakował ja jeho jemu wo- pokařanu dobrotu. A tam w tempłu ƚo řta pošlednja dobrota nad wotkhorjenym. řesuš jeho řetka a jemu pschimoła: Hlaj, ty řy wocžerstwil, njeħrėsch dale wjazny! Nětk hadle ma ƚo prawe duřche- wocžerstwjenje a duřche-wuřtrowjenje řapocžecž. Šsnadž je tón wobohi cžlowjek, kiž bė 38 lėt khory cžėrcpil, we ƚwojej mlodořcži psches někajki Ĥrėch ƚebi khorošcž pschicžahnył; kaž ƚo to husto runje pschi loħkomňšlenych mlodych cžlowjekach řtawa. Cžėžtko a dołho je mėl ja ƚwój Ĥrėch cžėrcpicž, doniž ƚo tón Anjes nad nim njeřmili. Alė nětk wón wěscže derje Anjesowe napominanje řrořmi: Nje- Ĥrėsch dale wjazny! Wokuta bėsche wěscže do jeho wutrobny řacžahnyła, ale pschede wschėm rostacža wutrobne wjeřele jeho na- pjelni, džakne wjeřele dla dořtateje dobroty. Duž wón njeřtomdži, sčtož tak loħko cžlowjek řapomni, mjenujzy, ƚo tež s wutrobny ƚwojemu Anjesej a lėkarjej džakowacž a to řjawnje w tempłu.

Sčtož tutón jedyn khory nař wucži, to mőža nař runje tak a hišcže lėpje našchi khori domach na ƚwojich ložach wucžicž: Wšmi ƚwój kchiz na ƚo, wocžakuj pomoz wot teho, kiž mőže ƚam pomhacž, a — džakuj ƚo ja kóžde polėpschenje, kotrež Wóh poškicži. A Wóh luby Anjes wodž nař wschitkich, khorych kaž strowych, tak, so bychmy s cžařom nawukli, sčtož k našchemu cžařnemu a wėcžnemu mėrej a strowju řłuzi.

Hamjeń

N. we Br.

Ja njejšym hódny.

(Mat. 8, 8.)

„Ja njejšym hódny, Šbőžniko, So řy ty te mni podal ƚo!“
Tak džesche hejtman ponižnje.
To je tež moje wuřnacže:
Ja teho njejšym hódny!

Hdyž šonju Bože šmilenje,
 Eso wutroba jom' dźakuje;
 Hdyž nad tym pať so swjekselu,
 Eso pódla pschezo hańbuju:
 Za teho njejšym hódny!

Hdyž žadosć mi so dopjelni,
 Niž hajach w šwojej wutrobi;
 Ach běch šcho dobre dofonjał,
 Ššym Šnješej pschez' saš khwalbu dať:
 Za teho njejšym hódny!

Hdyž po šrudžbje a šhorosći
 Mje šlónčžo sašo swjekseli,
 Ššym dostał štrowosć žadnu,
 Dha ł Bohu dušchu pošbėhnu:
 Za teho njejšym hódny!

Ze Bóh mi dať, šchož potrebach
 A wšhelku radosć wužiwach;
 Hdyž wobradžuje špokojnosć
 A pschidawa tež šboža došć:
 Za teho njejšym hódny!

Kať móžu Šzi došć dźaka dać
 Sa wšcho, šchož šym šměl domšhomacć!
 Eso poklatuju psched Tobu:
 „Wšcho, Šnježe, dawajš ł milosću!
 Za teho njejšym hódny!

Surij Bróšf.

Dwěšćělětny jubilej našchich šerbškich špěwařškich.

Špišal Surij Bróšf.

Ma tónle jubilej buch wóndano wot šwojeho lubeho pschecžela knješa šararja Šakuba, nětko w Budyščinje, pošasany, jako mi šwój najštaršchi wudawł šerbškich šhěrlušchownych knihow ł lěta 1710 pschepoda.

Lubemu Bohu a Šnješej mamy so ł wutrobu dźakowacć ša tutón krašny dar, ł šotrymž je našcheho luda jashki rošwjasal a ł špěwanju šahoril, a pschezo ł nowa naš šbudžuje, trošchtuje, we wěrje a ł wěrjazemu žiwjenju pošhlnjuje. Š wutrobnej dźakownosći budžemy tež wabjeni napschecžimo špišacželam přěnich špěwařškich, hdyž wopominamy, ł šajšej próžu šu je wudžělali.

Potom jako bė šo wot Wjazšklawa Worjecha, Šodžijškeho duchowneho, D. Lutherowny katechizmuš 1594 wudał, Šyršwina Agenda 1696 wot Šornjoluzšiskich knježich a Nowy Šestament, wot Michala Šrenzela, Buděšćansškeho duchowneho pscheloženy, 1706 wot knjenje Šathariny ł Šersdorf šěšchtej wudaštej, žadachu šebi dale bóle našchi Ššerbjo, w tamnym čašbu robotneje šlužby jara šhudži, šo bychu nětk tež šerbške špěwařške dostałi. Šornjoluzšizny knježa bėchu to hižom ša nušne a wažne pošnali a na šwojim šejmje 1689 kaž tež w l. 1693 wobšamšnyli, šo by šo našchemu ewangelštemu narodej šajške šdobne pošžadanje dopjelnišo. Ale wšhelke podawłi to pschezo šadžewachu, hač napošledku Šuzšizny knježa 1703 M. Šawolej Šratoriuškej, duchownemu Budyššinskemu, kiž bė psched druhimi w šerbškej rěčšej wošebje wučženy a našhony, pošucžichu, šo by šajške špěwařške wudžělal. Šako šobudžělacžerjo bėchu jemu pschipošasani: Šan Šst (Šakosa), šerbški duchowny w Budyščinje, Šurij Šatthej, duch. Šhošmjanski a Šan Šawerš, duchowny Šutecžanski.

Š předyrěčšje tuteho přěnjeho wudawka dale šhonimy, ł šajškej wulšej próžu šu pošmenowani šwoje pošucžene džělo dofonjecć mēli. Najšpředy bu šoždemu šornjoluzšiskemu šararjej pschitajane, šo by wot šwojeho wučžerja šhěrlušche, w Božej šlužbje štrjebane,

wotpišacć dať a pschipošklal. Nětk pať šo pošasowajšche, kať wšchelašo, husto wopať a nješdobnje wudžělane šhěrlušche šo we wšchelach wošadach namakachu. Duž špišacželjo ša dobre špošnachu, šo bychu šo wšchitke šhěrlušche ł nowa pscheložake; jeno jutrownaj šhěrlušchej čšo. 108: Wjekselmy šo wšchitzy wěrni a čšo. 115: Šhwalba budž Bohu wěčžnemu, njetrjebajšhtaj šo pschedžělacć.

Šbudžěl přěnich 240 šhěrlušchom je 2 lěčšje trať. Šoždy šobustaw wubjerša mēješche wšchelake šhěrlušche doma wudžělacć, kiž buch potom w poštajenych šhromadžišnach w Budyščinje wot pošmenowanych w jenajšej myšli poš wěšthych prawidłach pschehladane, pruhowane, a je-li nušne, pošjedžane. 15 šajškich šonwentow abo šhromadžišnow mējachu šo wotdžeržecć, kiž 3, 4 a wjazzy dnjom trajachu. Šřěni ras ššhadžowachu šo špišacželjo 6. šapřyla 1704 a napošledku wot 2.—7. novembra 1705.

Alle šapocžaty wotčžiščč špěwařškich bu hušćiššcho šatorhjeny a šadžewany, pschetož w šept. 1706 pschicžšje Šchwedške wóšško a wosta ša žyke lěto w Šornjej Šuzšizny hač do šeptembra 1707. 22. šapřleje pať šta šo wulke nješbože, šo šo 3/4 mēša Budyščina wotpali; ale knihicžišččernju a wocžišččžany džěl špěwařškich je šwěrny Bóh pschepuščžil a šdžeržal, kať šo bė móžno, do jutrow 1710 je wošadam pschepodacć. Šožda žyřkej šyrbješche 3 špěwařške nakupicć.

Tute přěnje špěwařške šu šo psches šhěrlušche wšhellich pschecželow wot 240 hač do 816 pschisporjake a Bóh je našch přjedy šhudy lud žohnowal, šo nětk šoždy šamóže, šwoju bibliju a šwoje špěwařške šebi šupicć a šo ł nich natwaricć.

Kať dha čžemy tutón 200lětny jubilej šwječicć? Š čžim šaplacžimy temu Šnješej wšchitku jeho dobrotu? (Šš. 116, 12.) Ša čžu špěwacć wo Šnješowej šhadžje wěčžnje a šwoju prawdu wupowjedacć še šwojim ertom štajnje a pschezo (Šš. 89, 2. 53).

— We šwojich šhěrlušchach džakujmy šo temu Šnješej ša wšchu jeho šhadu; wušnajmy šo špěwajo jako Šhryštušowu wučžobnizy, dha šo tež dale ł nam pošnajje, a modłmy šo w našchich rjanthych šhěrlušchach w Šhryštušowym mjenje, šo by nam date bylo, šchož je nam wšchědnje wužitne a ł šbóžnosći nušne.

Wopomimy wošebje tež pošlednje šłowa ł přjedyrěčšje přěnich špěwařškich, kiž maju šo kať: „Bóh wšcheje šhadu a mēra čžył nam wšchitkim poš šrudnych čžadžach dač mēra-pošne, žohnowane a štrowe, čžile čžajšy, šo bychmy ł tutymy špěwařškimy temu Šnješej špěwali nowy šhěrlušch (Šef. 42, 10); šo bychmy špěwali wjeksle Bohu, kiž je našcha šylnosć, a wyskali Bohu Šakubowemu (Šš. 81, 2); šo bychmy špěwali nowy šhěrlušch a rjenje hrali ł hłošom (Šš. 33, 3). Bóh čžył žyke ššchescžansštwo a naš wšchitškich w prawej wěrje, we šwjatym žiwjenju a ššchescžansškej ščžerpliwošći dač žiwthych byčč, šchož naš duchowne šhěrlušche tuthych špěwařškich wučža; a daj nam Šawitowe napominanje we wušchomaj a wutrobach ššincžecć: Špěwajčšje temu Šnješej nowy šhěrlušch; špěwajčšje temu Šnješej a šhwalčšje Šeho mjeno. (Šš. 96, 1. 2.) Šón napjelš naš še šwojim Duchom, šo bychmy mješ šobu rěčželi wo pošalmach a šhwalobnych duchownych šhěrlušchach, šo bychmy špěwali a hrali temu Šnješej we šwojej wutrobje (Ššef. 5, 19.). Wjšokofhwaleny Šrojenicžki Bóh, šotremuž nješješke Šerafimy ł čžesći: „Ššwjaty, šwjaty, šwjaty je tón Šnješ Šebaoth“ šanošchujja, čžył nam w našchim wóšžnym kraju hač do šónza šwěta dač špěwacć šhěrlušch Šehnjecža a wušnacć: Wulke a džiwne šu šwoje ššutki, Šnježe, Božo wšchehomžny; prawe, wěrne šu šwoje pošucć, ty šralo šwjatthych. Šchto by šo čšje nješchal bojecć, Šnježe, a šwoje mjeno čžesćicć, došelž šam šwjaty šy! (Ššew. Šan. 15, 3. 4.) Š napošledku daj nam w nješješkej šwjatnizy nowy šbóžny šhěrlušch šanjecć a ł wulškim hłošom ššpěwacć: Šamješ, šhwalba a čžesć a mudrošć a džal a krašnosć a móž a šylnosć budž našchemu Bohu wot wěčžnosćšje hač do wěčžnosćšje (Ššew. Šan 7, 12.) Šamješ.“

Kralowa Luisa.

(Spišak J. Kapler, f.)

(Stónčenje.)

Hluboki pad pruskeho kralestwa mějesche swoju pschicžinu pschede wschém w tym, so njeběšche so po smjerczi Bjedricha Wulkeho došč na rozšiwanje pruskeho wójska ledžbowało. „Pruska je na lawriježach Bjedricha Wulkeho wuřnyła“, je kralowa Luisa wo tym ras žyle prawje prajila. Wójsko dyrbjesche so žyle wobnowicž. Ale s tymle swonkownym wobnowjenjom dyrbjesche s dobom tež snutskowne hromadže hieč. „Dokelž smy wotpadnyli, tehodla padnyli“, tak Luisa w tamnym času w liščje pišasche a s tym s hlubokim duchownym srošymjenjom pucž pokasa, na kotrymž móžachu sašo k polěpschowanju wobstejnoščow w wótznyh kraju dóńcž. Dopředka k wumožazemu skutkej! rečasche nětko heřko. A wjedžachu, so bě to Luisa, kotraž bojasneho a njesmužiteho krala pschezo sašo trošchtowasche, pokhlnjesche a podpjerasche. Wjedžachu tež, so běšche kralowa najwjetšcha podpjera swobodneho knjesa se Steina, tamneho muža, kiž, tehdy hiščje hidženy wot pruskeho krala a jemu runje smyšlenych mužow, bu pořdžičho rózžny kamjeń, na kotrymž móžesche so nowe pruske kralestwo natwaricž. Na kralowu a na Steina běchu nětko wschěch woczi složenej, kiž hiščje swoj wótzny kraj lubowachu. Běšche počna sařlužba kralowy Luisy, so je wořebitošč a wážnošč tehole muža jesnała a wschitko wot njeho wotdžeržala, sčtož so jeho skutkowanju sadžewajzy do pucža stajesche. A to njebě žana malicžkosč. Běšche tola kral, wot hubjenych radžicelow wobdaty, wulkemu mužej dolhi čas žyle padnyč dal. Luisynemu prózowanju bě džakowacž, so jeho sašo wróczo sawolachu. Rač jara kralowa na Steina nadžiju stajesche, je s lista wot 10. oktobra 1807 widžecž, w kotrymž reča: „Bohu budž džak, so je tu Stein sašo. To je dopořasmo sa to, so njeje nař hiščje Bóh tón knjes wopuřcžik.“

W nalěčju lěta 1809 so Awstrijska sběhny a nowe nadžije w patriotiřkich wutrobach sbudži. Pschezo móžniřcho hlóř saklincža, so by Pruska swoje brónje s awstrijskimi sběhnyła a zusy pschah wotcžikla. Žadny druhi hacž Stein pschede wschitkimi w teje myřli skutkowsche. Tež Luisa tutemu wotpohladej pschitwyskasche. Čim wjetšcha běšche bojasnošč Bjedricha Wylema III., čim wěščičho so wona nadžijesche, so budža wot Awstrijskich sbiczi a so budže potom wschitko ke lónzej. Tež w khroblyh Schillu, tamnym snatym rjeku, kiž na swoju ruku s Napoleonom wojowasche, kral ničzo dale hacž sběžkarja widžecž njesamóžesche. Njesbože bě jeho tač potuliko, so noweho ducha njespósna, kiž sapočza w ludu živy byčž. Njespróznivje tehodla sa njeho druhy na wuřwobodženju žyheho luda džělachu. S Awstrijskeje pschidže swjeřelaza powjesč wo dohycžu aržymójdoby Rhorle nad Napoleonom pola Asperna a s tirolřkich horow wo posběhjenju smužitych wobydlerjow pod Šandrijom Šoferom. Maniřche serja swobodnoščje sapočzachu na njebeřach šwitacž. Rač hórke a bolosne tež sa kralowu khablanje mjes nadžiju a jebanjom, mjes dohycžom a porasom běšche, tač swjeřelaze je tola tež sa nju bylo, widžecž, so nowy wulki duch psches čas džělšche. Čłowjestwo je swojeje hluposče a tuposče staze. A tole postanjenje dyrbjesche so dospolnje stacž. Pschi korjenjach dyrbjesche so sapočecž. A to je to wulke, trajaze na kralowje Luisy, so běšche po hlubokim njesbožu swojeho wótzneho kraja najprějšcha, kotraž myřl wupraji, so dyrbi wschitkemu polěpschowanju swonkownych wobstejnoščow priedy hieč polěpschowanje w snutskownym, kotrež ma so sapočecž s wocžehnenjom džělšča, młodžiny.

Rač so powšchitkownje pschichod kralowskeje swójbny pomaču rosřwětli, tač so tež dny čželanja sa nju stónčichu. Račka wjeřkosč, jako smědžesche so po polpjata lět dołhej njespschitomnošč

kralowska swójba sašo do hlowneho města, do Barlina, wrócicž! Na 80 mil dołhim wrócžopucžu buřhtaj kral a kralowa wot sahorjeneho luda powitanaj.

Tola njebě ničzo swjeřelazeho, sčtož we hlownym měsče na deńdžesčtaj. Wschudže běchu hiščje po měsče šlědy franžowskeho sařhadžowanja widžecž. Kraj běšche wotkudny, pokladny běchu prošne, k temu pschidžechu hiščje wulke dawki, kotrež bě Napoleon na kraj položil. Hižom bě kral se swojich šlěbornych wězow dač tolerje bicž, a wulku šlotu nadobu běchu w Amsterdamje sastajili. Tež swoje drohe kamjenje běšche kralowa pschedała. Šeno swoje parole bě šebi sthowała. „Sa je tač jara lubuju“, wona prajesche, „pschetož parole so kač šylly; a tyč šym telko ronila.“

Wrócjenje do hlowneho města je pošledni wážny podawč w žiwjenju kralowy Luisy byl. Dělšchi čas bě hižom khorowata, Šsmjertne róže hižom na jejnyh maj lizomaj kečžjachu. Pošlednje wjeřele jej jěšba k lubowanemu naney do Šohenpierika ščini. Čžerpjaza tam hižom pschidže. Wološčje na wutrobje ju džěl wote dnja hubjenšchu a šlabšchu čžinjachu. 19. julija lěta 1810 wona w Šohenpieriku, w hrodže swojeho nana, swoju čžistu dusču wudychny.

Šarowanje psches žyly wótzny kraj džělšche. Nětko bě wichor, kiž po Pruskej horjesche, tež tule rjanu rózju šlamal. Ale mjes šudom běšche wona dale živa. Šejne myřle, wěra do wulkeho krařneho pschichoda wótzneho kraja dale w kraju rosčičšche. Šejny wobras psched wojowarjemi džělšche, jako wuczahnyču do wulkeje šwjateje wóiny sa čžesč a swobodnošč swojeho luda a kraja. —

Ščěščdžekacž lět běchu so minyle. Sašo běšche 19. julij w lěče 1870 pschichol. W hrodowej kapale w Charlottenburgu šteji muž w čžejkej hodžinje. Še to šyn kralowy Luisy, našč stary, njesapomnity kžžor Wylem I., kiž so pschi kasčču swojeje maczerje modli. Sa swoj lud, sa swoj kraj so wón k Bohu modli. Do wóiny dyrbi čžahnyč pschecžimo staremu njespschecželej, pschecžimo nowemu Napoleonej. A psched jeho wocžomaj šteji tamna šwjata hodžina, hžez na sthodže Šchwedřskeho hrodu se swojimi bratrami na swoju njesbožownu macž čžakasche. Šswoju macž šylšči sašo rečecž: „Dopomńče so pořdžičho, hdyž njeje wascha macž a kralowa wjazy živa, na tutu njesbožownu hodžinu a pschwjecžče mojemu wopomnjenju šylly! Ale njespořojče so jeno se šyljami. Budžče mužojo a lačni po khwalbje wulkich wóiwodow a rjekow!“ Dale hodžina běšche nětko sa stareho kžžora pschichla. Stary njespschecžel so sašo horjesche. A Luisyny šyn tón běšche, kiž dyrbjesche swoju macž wjecžicž nad tymi, kiž běchu jej něhdy wutrobu šlemili. A kač něhdy, tač tež bu nětko Luisyne mjeno sašo žime a jejne wopomnecže pomhasche sašo woheń šwjateho sahorjenja šbudžicž, kiž w lěče 1870 psches našč wótzny kraj šapasche. Šejny duch, s wojakami do wóiny čžahnyšči, pomhasche jim w bitwach dohycž.

Luisa! Nječ je tale žona na kralowškim trónje tež dale pschitkad dobreje kralowy, maczerje a žony, nječ je dobry jandžel našchemu lubemu wótznemu krajej sa wschitkón čas!

Wschelake s bliska a s daloka.

— Šańdženu njedželu mějesche so žyřwinstka wšitazija we Wóřlinku psches knjesa wyschšcheho žyřwinstkeho radžicžela Šofenfranza. Na šerbskim šemšchenju mějesche wšitazisku reč prjedawšči dołholětny duschompasčyč Wóřlincžanskeje wořady, knjes šarač Waltar s Njeřwacžidla.

— Dokelž je so lěka 40 lět minylo wot dohycžičkeje bitwy pola Sedana, budža so na tym dnju abo tež njedželu 4. septembra dopomnjenje šwjatocžnoščje wotmewacž. W Budyščinje směje so 2. septembra dopořdnja w Šěrowskej žyřwi wořebita Woža šlužba.